

EKSAMEN STV2400 2018H – sensorveiledning (30.11.2018)

Del I

Besvar tre (3) av følgende spørsmål:

1) Hvilke fire idealtyper for "governance" er beskrevet av Knill og Tosun?

Knill og Tosuns fire idealtyper plasseres i en fire-felter med to dimensjoner, slik:

		Samarbeid mellom offentlige og private aktører	
		<i>Mye</i>	<i>Lite</i>
Grad av juridisk forpliktelse	<i>Høy</i>	Regulert selvstyre/regulated self-governance	Intervensjonistisk styre/intervensjonist governance
	<i>Lav</i>	Samarbeidsstyring/cooperative governance	Privat Selvstyre/private self-governance

Pensum er på engelsk, men norsk terminologi fra forelesningen må også gå greit. Jeg synes nå at denne firefelteren passer litt dårlig for norske forhold, så kandidatene må ikke vurderes for strengt hvis de bruker litt spesielle empiriske illustrasjoner. Hovedpoenget er at intervensjonistisk styre er vanlig hierarkisk myndighetsutøvelse, mens de tre andre vektlegger samarbeid med private aktører – mer eller mindre lovregulert – samt situasjoner hvor bedrifter selv utøver «styring» (privat selvstyre), for eksempel selvpålagte utslippskrav for bilindustrien.

2) Hvilke former for "politisk læring" er beskrevet av Rose?

Rose har følgende former:

- Fotokopiering
- Kopiering
- Tilpasning
- Hybrid
- Syntese
- Disiplinert inspirasjon
- Selektiv imitasjon

Som en student påpekte, kom jeg til skade for å si på forelesningen at hovedpoenget ikke var å pugge slike lister – men å forstå den underliggende logikken, nemlig at det er forskjell på å «fotokopiere» en løsning eller en politikk som er brukt av andre, og på å legge kreativt arbeid i å tilpasse løsningen til ens egen kontekst. Så studentene bør antagelig ikke trekkes for mye, dersom de ikke har oppgitt alle de syv formene helt korrekt.

3) Hva betyr "kollaborativ innovasjon"?

Pensumbidraget definerer innovasjon slik: *Intentional and proactive process that involves the generation and practical adoption and spread of new and creative ideas, which aim to produce a qualitative change in a specific context.* Når innovasjon i offentlig sektor er "kollaborativ" innebærer dette at innovasjon finner sted i samspill med aktører i omgivelsene, for eksempel sivilsamfunn, næringsliv og andre nivåer/sektorer av offentlige myndighetsorganer.

4) Hva er kommunalt selvstyre?

«Kommunalt selvstyre» refererer til normen om at kommunene bør ha handlefrihet til å følge sine egne vedtak. Man skiller gjerne mellom «frihet fra» (statlig styring) og «frihet til» å bestemme seg for å gjøre noe nytt. Hensikten er å oppnå tilpasse offentlig politikk til variasjoner i lokale ønsker og behov, samt å gi grunnlag for lokaldemokratiet.

5) Hva betyr «grad av tvangsmessighet» («degree of coercion») i forbindelse med policy tools/verktøy?

Noen verktøy for gjennomføring av politiske vedtak gir lite og andre mer rom for avvik. Tvangsmessig/ikke er en etablert todeling av verktøy. Påbud og forbud med rot i lov, og oppfølging og sanksjonering av avvik, er helt klart tvangsmessige virkemidler. Gode studenter kan komme på å si at dette ikke er en dikotomi, men et kontinuum, der meget sterke økonomiske positive eller negative incentiver (belønning/bot, straff) kan betraktes som å ligge et sted mellom tvangsmessig og ikke. Studenter kan gjerne vise til NATO-modellen, der A'en står for autoritet, som ifølge Hood er en av fire ressurser offentlige myndigheter kan styre på. Studenter bør ikke belønnes for å beskrive hele NATO-modellen. Skal noe belønnes, ut over å beskrive tvangsmessighet, kan det være studenter som trekker opp noen argumenter for hvorfor man velger tvangsmessige virkemidler.

Del II

Besvar én (1) av følgende essayoppgaver:

Samstyring: Kan samstyring styrke eller svekke demokratiet? Presenter de viktigste argumentene for og imot samstyring fra en demokratisk synsvinkel, og drøft noen av dem med et eksempel på samstyring fra norsk eller utenlandsk politikk.

Kandidatene bør kunne gjøre rede for samstyring som begrep. Hovedpoenget er at samstyring er en form for offentlig «styring» som innebærer at offentlige myndighetsorganer inngår i mer eller mindre horisontalt nettverkssamarbeid med andre aktører, for å ivareta et felles mål. Det er fire former for samstyring, alt etter om partnerne (1) er bare offentlige eller også private (off.-off. eller off.-priv.) og (2) om partnerne er på samme styringsnivå eller på flere. Samstyring skjer ikke-hierarkisk, og den offentlige aktøren må dermed primært *legge til rette for* at partnerskapet kommer frem til det ønskede utfallet.

Viktige argumenter om demokratiske «pros & cons» fremgår av tabellen nedenfor.

PROS

- Kan gi mer innflytelse til spesielt berørte; ivaretar varierende preferanseintensiteter.
- Økt variasjon i politikk og tjenester. Valgfrihet.
- Økt mangfold av sub-eliter i politikktutforming, noe som kan gjøre styringen mer representativ.

CONS:

- Ikke demokratisk lik tilgang til beslutningsarenaer
- Svekket offentlig kontroll fordi beslutningstagere ikke er folkevalgte
- Ikke ansvarlig, lite åpenhet og prosedyrer
- Invaderer privat sektor og sivilsamfunnet med offentlig politikk
- Kan svekke helheten

Gode studenter bør ha en nyansert fremstilling av fordeler og ulemper fra en demokratisk synsvinkel, og evne å illustrere dette empirisk.

MSA: Hva er hovedtrekkene i Kingdons modell for politisk endring, "Multiple streams approach" (MSA)? Drøft hvordan en aktuell politisk hendelse i Norge eller utlandet kan forklares ut ifra MSA.

MSA bygger på «garbage can»-modellen. Hovedpunktet er at en politisk «entreprenør» utnytter et beslutningssituasjon (for eksempel statsbudsjettet), og får gjennomslag for et forslag ved å koble «strømmene» av problemer, løsninger og politiske stemningsskifter. Manipulering av politiske «bilder» er ofte et viktig virkemiddel, som ble illustrert på forelesningen, slik som «monstermaster» mv.

Policy tools: Gjør rede for Howletts inndeling i ulike typer policy tools/verktøy, og diskuter deretter når det er hensiktsmessig å benytte det han kaller informasjonsbaserte verktøy.

Howlett gjør to inndelinger, en mellom substansielle og prosedurale virkemidler, og en til som er en litt tilpasset versjon av NATO-modellen (han dropper opphavsmannen Hood sitt skille mellom ressurser myndighetene trekker på, og snakker om virkemidler, som han lar en tilpasset NATO være inndelingen på). Det er på forelesning orientert om at substansielle/prosedurale-skillet ikke er det viktigste i dette kurset (dels fordi vi som forelesere ikke synes det er veldig bra/godt/nyttig). Men studenter som skriver noe om det, skal belønnes. Dog ikke på bekostning av NATO, det er det vi egentlig spør om her. Og eksempelet nevnt i andre setning, informasjonsbaserte verktøy, viser at det er det vi er ute etter. Etter en redegjørelse for hele modellen, er det altså slik at spørsmålet ber studentene se på virkemidler som utfallet som skal forklares – hvorfor man velger en spesifikk måte å gjennomføre politikken på, her: informasjonsbaserte verktøy. På forelesning har vi skilt mellom interesse-, institusjons- og ideorienterte forklaringer. For bruk av informasjonbaserte virkemidler er det på forelesning pekt på blant annet betydningen av tillit/kredibilitet for myndighetene i befolkningen («Ved lav kredibilitet er det lite effektivt å velge informasjonsbaserte verktøy for gjennomføring av offentlig politikk», for eksempel). Viktigheten av samsvar politikk/gjennomføring bør også nevnes (styrer ikke atomreaktor med informasjonskampanjer, men kan redusere røyking med

det). Studenter bør ikke belønnes for å bruke plass på å forklare bruk av andre typer virkemidler, for eksempel økonomiske positive/negative insentiver.